

คุณเมษ์ ศรีพัฒนาสกุล

หน่วยงาน : ผู้จัดการโครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยระบบการเรียนรู้ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
CEO และ ผู้ร่วมก่อตั้ง Asian Leadership Academy

แนวคิดโครงการ :

โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยระบบการเรียนรู้ ปัญหาการศึกษาในประเทศไทยมีหลายมิติ ประเด็นสำคัญคือระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นระบบการศึกษาที่ใช้ทรัพยากรมาก แต่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ สังคมมีความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสูงและมีระบบการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 ทีดีอาร์ไอเชื่อว่าการมี “สถาบันวิจัยระบบการเรียนรู้” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สร้าง “องค์ความรู้” เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็น โดยในระยะเริ่มต้นนั้น ทีดีอาร์ไอมีเป้าหมายที่จะจัดตั้ง “สถาบันวิจัยระบบการเรียนรู้” ในทีดีอาร์ไอที่เน้นพัฒนางานวิจัยและข้อเสนอที่ชัดเจน พร้อมทั้งจะแยกออกเป็น “มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการเรียนรู้” และระดมทุนจากแหล่งต่างๆ ที่กว้างขึ้นภายใน 4 ปี เพื่อเชื่อมโยงผลงานวิจัยสู่การผลักดันนโยบาย โดยดึง Stakeholders ต่างๆ เข้ามาร่วม เราไม่ได้อยากจะทำแต่ความรู้ แต่เราอยากหาทางขับเคลื่อนจริงๆ

โครงการนี้เน้นทำงานใน 3 เรื่องหลักคือ “คน” “เงิน” และ “การจัดการ” ซึ่งก็คือ

- 1.เรื่อง “คน” เน้นเรื่องการบริหารและจัดการบุคลากร ครู เราวิจัยทุกเรื่องตั้งแต่กระบวนการผลิต คัดเลือก จัดสรร และประเมินครู
- 2.เรื่อง “เงิน” เน้นการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึง ถึงบริบทของแต่ละโรงเรียน
- 3.การบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้เกิด **Autonomy** และ **Accountability** การสร้างระบบความรับผิดชอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ปกครองและนักเรียนมากขึ้น โรงเรียนควรมีอิสระในการบริหารจัดการ และพ่อแม่สามารถเป็นผู้เลือกโรงเรียนให้ลูกตามข้อมูลคุณภาพของโรงเรียนที่ได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะ

โครงการ Asian Leadership Academy ต้องการสร้างพื้นที่การเรียนรู้นอกห้องเรียนให้กับนักเรียนและครู โดยนำกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรม การเรียนการสอนของ Stanford d. School มาปรับ สอนเพื่อ “Empower” ครูให้กล้าลองออกแบบประสบการณ์ การเรียนรู้ของนักเรียน ที่ผ่านมาได้เริ่มร่วมงานกับโครงการ PLC ในกลุ่ม ดร.ประวิต เอราวรรณ์ ในทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยไปสอนในโรงเรียนนำร่อง 2 แห่งคือ โรงเรียนบ้านปะทาย และโรงเรียนบ้านนาขนวน

Design Thinking เป็นการออกแบบประสบการณ์ บางคนที่นำไปใช้ในบริบทของการแก้ปัญหาเพื่อสังคมต่างๆ เช่น เรื่องสุขภาพ การศึกษา สิทธิมนุษยชน หรือในโลกธุรกิจด้วย “เราอยากสร้างองค์ความรู้ตรงนี้และหาทางขยายกระบวนการให้ไปใช้ได้กับโรงเรียนต่างๆ”

“ทุกวันนี้เราสอนเรื่อง *Design Thinking* ให้กับนักเรียน และนักธุรกิจด้วย ก็คิดว่าถ้าเราสอนกระบวนการแบบนี้ ให้ครูได้ก็น่าจะดี แล้วมีองค์กรในอเมริกาชื่อองค์กร IDEO.org เขามีเอกสารชุดหนึ่งออกมาชื่อ *Design Thinking for Educator* ซึ่งเป็น *Design Thinking* สำหรับนักการศึกษา ที่มีการนำกระบวนการนี้ไปออกแบบ ห้องเรียน ออกแบบหลักสูตร หรือออกแบบความร่วมมือ ในพื้นที่การศึกษา เราก็ประสานงานกับกลุ่มงานนี้อยู่ และ แปลเอกสารชุดนี้ออกมา แล้วนำไปใช้ที่ศรีสะเกษด้วย เพราะคิดว่าแปลอย่างเดียวยังคงไม่มีประโยชน์ น่าจะเอาไปจัดเวิร์คช็อปด้วย”

บทบาทในโครงการ :

บริหารจัดการโครงการและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายเข้ามา หนุนเสริมการทำงาน/หนุนเสริมการเรียนการสอนของครู ให้สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ได้ โดยมีนักเรียน เป็นศูนย์กลาง

บทบาทที่ทำอยู่มีส่วนเข้าไปสนับสนุนครูและเด็ก หรือการ ปฏิรูปการศึกษาอย่างไร :

สิ่งที่ที่ติดใจเราเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาจะเน้นเรื่อง “นโยบาย” เป็นหลัก หากสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้จะเป็นการเปลี่ยนเชิงระบบ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ กับประเทศไทยมาก

ส่วน Asian Leadership Academy นั้นเราทำกับครู โดยตรง เรียกว่าโครงการ REDESIGN-EDU คือการออกแบบประสบการณ์ในห้องเรียนใหม่ เริ่มจากห้องเรียน เริ่มจากครู ซึ่งพอทำตรงนั้นทำให้เราเห็นภาพชัดขึ้นว่าการ ปฏิรูปการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องทำทั้งข้างบนข้างล่างไป พร้อมกัน

“ส่วนตัวเชื่อเรื่องนวัตกรรมและอิสระในระดับห้องเรียน เรา พูดกันว่าอยากให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล อยากให้ห้องเรียน ออกแบบอะไรเองได้ เราคิดว่าอิสระเป็นสิ่งจำเป็นมาก เรา เข้าไปกับทีมปฏิรูปหลายครั้ง รู้สึกว่าทางออกที่เราเสนอกัน ก็คล้ายกัน ซึ่งจริงๆ แล้วเราไม่รู้ว่ามันถูกต้องไหม เพราะคนที่รู้จริงคือคนที่อยู่กับเด็กมากกว่า คนที่รู้ดีที่สุดคือ ครู เพราะฉะนั้นเราคิดว่าระดับบนควรมีมาตรฐานระดับหนึ่ง เพื่อควบคุมให้ไม่หลุดนอกกรอบ แต่ข้างล่างควรมีช่องว่าง ให้แต่ละโรงเรียนได้สร้างสรรค์นวัตกรรมเอง”

ในการปฏิรูปการศึกษาอยากเห็นครูและเด็กเปลี่ยนแปลง อย่างไร :

สำหรับโครงการ Asian Leadership Academy ในส่วน ของครูนั้นเพิ่งเริ่มทำได้ 3-4 เดือน สาเหตุที่เริ่มมาทำกับ ครูเพราะรู้สึกเราเข้าไม่ถึงเด็ก แม้เด็กจะสนใจ แต่เขาก็ไม่มา เรียน เพราะเขาต้องไปเรียนพิเศษ ไปติว ฉะนั้นถ้าเราอยาก ให้เด็กเข้าถึง เราก็ต้องไปจับที่ครู เพราะอยากให้กระบวนการ นี้ไปไกลถึงขั้นกลายเป็น Mindset ของทุกโรงเรียน

“ที่ไปสอนมาก็ถ่ายวิดีโอไว้ ตั้งใจว่าจะอัปโหลดเพื่อให้ครู สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งในความเป็นจริง เราก็ไม่รู้ว่าเขาจะ เข้าถึงได้แค่ไหน แต่อยากให้ครูที่ไหนก็ตามที่ต้องการเข้า ถึง สามารถเข้าไปดู นำไปพัฒนา ลองนำไปใช้ อยากให้เกิด *Best Practice* ที่เป็นตัวอย่างของความเปลี่ยนแปลงใน ห้องเรียน”

จากการที่ได้ลงไปสอนที่ศรีสะเกษแล้ว ทำให้ค่อนข้างเชื่อ มั่นว่ามีครูจำนวนมากที่ต้องการพัฒนาการเรียนการสอน และออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนของตัวเอง แต่เขาไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร สิ่งที่เราต้องการเสริม คือเป็น Resources ให้ครูว่าถ้าจะเริ่มต้องทำอะไร ซึ่ง กลุ่มของอาจารย์ประวัติเริ่มต้นได้ดีมากคือ เริ่มต้นเป็น PLC ก่อน เมฆคิดว่าโมเดลนี้อาจจะใช้ได้ในสองช่วงคือ

สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่มี PLC เลยก็อาจจะเป็นกระบวนการ ที่ทำให้เกิด PLC ก่อน พอเกิด PLC แล้ว ในกลุ่มที่ PLC แข็งแรงแล้ว กระบวนการนี้อาจจะทำให้การ Discussion ใน PLC เกิดการเรียนรู้และมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แต่ต้องออกตัวว่าที่พูดมาทั้งหมดนี้ เมฆเพิ่งลงไปสอนแค่สองโรงเรียนจริงๆ ในตัว Content ค่อนข้างมั่นใจ เพราะสอนกับภาคธุรกิจมาเยอะ แต่สำหรับ Context ที่จะใช้ในโรงเรียนยังคิดว่าต้องปรับบ้างเหมือนกัน

สำหรับการเปลี่ยนที่อยากเห็นคือ **ครู** เป็น “นักออกแบบ กระบวนการเรียนรู้” ที่พร้อมจะเริ่มด้วยตนเอง กระตือรือร้น ไม่หนีดูตาย โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลาง ด้วยการรับฟังว่าเด็ก ต้องการอะไร แล้วออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ตรงกับ ความต้องการของเด็กโดยอิงมาตามมาตรฐานการศึกษา รวมไปถึง การออกแบบห้องเรียนให้เด็กมีพื้นที่และมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ส่วน **เด็ก** ก็มีความสุขกับการเรียนรู้

.....